

Streszczenie

Współcześnie wielu młodych ludzi, także ludzi wierzących staje przed dylematem, czy jest jeszcze sens zawierania małżeństwa sakramentalnego? Niewątpliwie różne są przyczyny niechęci do instytucjonalizacji pożycia małżeńskiego. Współczesna postmodernistyczna kultura i filozofia oraz trendy pojawiające się w psychologii i pedagogice wpływają destrukcyjnie na młodzież i na podjęcie decyzji o zawarciu małżeństwa

Problem ten dotyka również młodzieży polskiej, która znajduje się w polu napięć między sekularyzacją a ewangelizacją. Sfera religijna i moralna wiąże się z tendencją powstawania w człowieku współczesnym napięcia między trendami jakie niesie ponowoczesność, a tradycyjną narracją kultury, wspólnoty i autorytetu.

Biorąc pod uwagę trudną sytuację w jakiej znalazła się współczesna młodzież, warto podjąć refleksję nad katolicką koncepcją małżeństwa, a szczególnie nad percepcją tejże przez młodzież. Może to przyczynić się do ukazania katolickiej koncepcji małżeństwa w nowym świetle, pozwoli na szukanie nowych rozwiązań, trafiających do współczesnego odbiorcy, dotyczących przygotowania do małżeństwa i samego życia w małżeństwie. Pogłębiona refleksja dotycząca percepcji katolickiej koncepcji małżeństwa, może dostarczyć nowych informacji na temat kształtu i kierunku działań pastoralnych oraz dydaktyczno-wychowawczych upowszechniających katolicki model małżeństwa. Może też wskazać nowe kierunki badań w tej dziedzinie.

Badania zawarte w niniejszym opracowaniu zatytułowanym „Percepcja Katolickiej koncepcji małżeństwa u młodzieży maturalnej na przykładzie wybranych szkół średnich”, zmierzają do wykazania zależności percepcji katolickiej koncepcji małżeństwa od religijności badanej młodzieży.

W pracy zastosowano kilka metod postępowania naukowego. W opracowaniu teoretycznych podstaw katolickiej koncepcji małżeństwa zastosowano metodę krytycznej analizy źródeł, metodę porównawczą i metodę syntezy. Opracowanie to obejmuje podstawy biblijne i sakramentalno-eklezyjalne. W opracowaniu podstaw biblijnych skoncentrowano się na biblijnych opisach stworzenia, ponieważ do nich odwołuje się Jezus w rozmowie z faryzeuszami na temat małżeństwa. Fragmenty te stanowią też fundament nauczania papieża Jana Pawła II na temat małżeństwa.

Na etapie opracowania percepcji katolickiej koncepcji małżeństwa przez młodzież maturalną, w zależności od jej religijności, posłużono się metodą badań socjologicznych wykorzystując w tym celu kwestionariusz do badań poglądów na małżeństwo.

Zakreślona tematem pracy problematyka zostanie omówiona w czterech rozdziałach. Liczba rozdziałów wynika ze schematu paradygmatu pastoralnego, który zastosowano w niniejszym opracowaniu.

W pierwszym rozdziale zatytułowanym: Teoretyczne podstawy katolickiej koncepcji małżeństwa, zostały przedstawione biblijne fundamenty katolickiej koncepcji małżeństwa. Przedstawiono koncepcję miłości małżeńskiej oraz scharakteryzowano znamiona małżeństwa: wierność, uczciwość, nierozzerwalność, jedność oraz płodność małżeństwa. Rozdział ten prezentuje także sakramentalny wymiar małżeństwa.

Rozdział drugi poświęcony jest opisowi badań empirycznych wykorzystanych w niniejszym opracowaniu. Przedstawia konstrukcję narzędzia badawczego, przybliża schemat przebiegu badań oraz ukazuje charakterystykę badanej grupy.

Rozdział trzeci poświęcony jest prezentacji wyników badań dotyczących percepcji katolickiej koncepcji małżeństwa w zależności od stopnia religijności badanej młodzieży. Obejmuje ona percepcję pojęcia małżeństwa, więzi małżeńskiej, miłości małżeńskiej u badanych maturzystów. Następnie ukazano percepcję przymiotów małżeństwa oraz percepcję aspektu sakramentalnego małżeństwa przez badaną młodzież maturalną. Całość rozważań zamyka opis wpływu religijności badanej młodzieży na wybór współmałżonka i formę przygotowania do małżeństwa.

Rozdział czwarty przedstawia konkretne wnioski pastoralne, które w kontekście przeprowadzonych badań mogą znaleźć zastosowanie we współczesnym duszpasterstwie. Wskazano konieczność pogłębienia percepcji katolickiej koncepcji małżeństwa w ujęciu socjologiczno-teologicznym, a co za tym idzie, przyjęcie dynamicznie ujętej sakramentalności małżeństwa. Powinno to, znaleźć swoje praktyczne przełożenie zarówno w katechezie jak i przygotowaniu do małżeństwa.

Przedstawione wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że percepcja katolickiej koncepcji małżeństwa zależna jest od stopnia religijności respondenta, jednak znalazły się obszary, w których widać, że również młodzież określająca się jako głęboko wierząca nie w pełni identyfikuje się z modelem małżeństwa promowanym przez Kościół katolicki. Dlatego ważnym jest, aby osoby odpowiedzialne za przygotowanie do małżeństwa zarówno na poziomie katechezy jak i kursów przygotowawczych do małżeństwa na nowo zrewidowały metody przekazu dotyczące nierozzerwalności małżeństwa, egalitarności relacji w małżeństwie, metod planowania rodziny oraz wypromowania socjologiczno-teologicznego modelu małżeństwa, które znajduje swoje potwierdzenie w dokumentach Soboru Watykańskiego II, nauczaniu papieży, szczególnie zaś Jana Pawła II jak i najnowszym dokumencie Kościoła poświęconym małżeństwu i rodzinie adhortacji posynodalnej *Amoris letitia*.

Beata Kulis

Summary

Nowadays many young people, also the ones who are believing Christians, find themselves in a dilemma whether there is any point in the Sacrament of Matrimony. Undoubtedly, there are different reasons of aversion towards an institutionalization of marital cohabitation. Contemporary postmodern culture and philosophy as well as trends visible in psychology and pedagogics, have the destructive influence on adolescents and on their decision whether to get married.

This problem also concerns Polish teenagers, who are in the field of tension of secularization and evangelization. The religious and moral spheres are connected with a tendency of emerging in the contemporary man a tension between the trends created by postmodernity and traditional narration of culture, community and authority.

Taking into consideration a difficult situation of the present-day youth, it is worth cogitating over a catholic concept of marriage, particularly on how young people perceive it. That may cast a new light on the catholic concept of marriage. It could also help look for new solutions and ideas concerning preparation to marriage and marital cohabitation itself that appeal to contemporary recipient. Deepen cogitation over catholic perception of the concept of marriage may render new information on pastoral and didactic activities popularizing a catholic model of marriage. It might also be the beginning of new research in this field.

The research presented in this PHD dissertation, which is entitled 'The perception of the catholic concept of marriage by high school senior students, based on examples from different high schools', aims at proving a dependency of catholic perception of marriage from religiosity of youth taking part in the research.

A few methods of scientific research are used in the study of this PHD dissertation. In a theoretical part describing the basis of catholic perception of marriage, there are used methods such as: a critical analysis of sources, comparator based method and a synthesis method. The study presents the biblical, sacramental and ecclesiastical bases. As far as biblical basis is concerned, the biggest emphasis is put on biblical descriptions of creations, because these are the parts to which Jesus refers to when talking with Pharisees about marriage. These parts are also the groundwork of teaching about marriage by the pope John Paul II.

In the stage which describes the perception of the catholic concept of marriage by high school senior students depending on their religiosity, the method of sociological survey is used. To the effect, a questionnaire which checks the views on marriage is used.

The questions brought up in the above PHD dissertation are described in four chapters. This particular number results from the scheme of pastoral paradigm, which has been used in the study.

The first chapter entitled 'Theoretical basis of catholic perception of marriage' presents the biblical foundations of catholic concept of marriage. What is more, it describes what marital love is as well as it characterizes what features are needed to define a relationship as marriage. These are: faithfulness, honesty, integrity, unity and fertility. This chapter also presents the sacramental aspect of marriage.

The second chapter is devoted to a description of empirical research used in the study. It presents how the research tools were constructed as well as the scheme of the research itself. Moreover, in this chapter one can also find the characteristics of the study group.

The third chapter presents the results of the research on the perception of the catholic concept of marriage depending on religiosity level of youth taking part in the research. It contains such issues as the idea of marriage, marital relationship and marital love seen and understood by the high school senior students. The end of the chapter is devoted to a description of how the religiosity of the study group influences their choice of future spouse and the way they prepare to marriage.

The fourth chapter presents tangible pastoral outcomes, which can be implemented in contemporary ministry. It indicates that there is a great necessity to deepen the perception of the catholic concept of marriage in the sociological and theological context, and therefore agreeing on dynamic sacramental of marriage. That solution should be also implemented into Religious Education as well as in the process of preparation to marriage.

Presented results of the research indicate that the perception of the catholic concept of marriage depends on the level of religiosity of the respondent. Although there are parts of catholic teaching about the model of marriage, which are also not fully accepted by the adolescents, who describe themselves as firm believers. This is why it is important that the people who are responsible for preparation to marriage of youth, both during RE lessons and on special courses organised for this purpose, reconsider the methods of teaching the youth about the marriage, particularly such issues as: an integrity of marriage, the equality of the relations in marriage, family planning methods and the promotion of sociological and theological model of marriage. These should be in accordance with the documents of the Second Vatican Council, the teachings of popes with an emphasis on the teaching of John Paul II, and the latest document of the Catholic Church devoted to the issue of marriage and family in the light of post-Synod Exhortation *Amoris laetitia*.

Beata Kulis